

Словенска терминологија данас

SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS

SCIENTIFIC MEETINGS

Volume CLXVII

DEPARTMENT OF LANGUAGE AND LITERATURE

Book 28

SLAVONIC TERMINOLOGY TODAY

Accepted at the 5th meeting of the Department of Language and Literature
of 30th May, 2017, on the basis of reviews presented by *Predrag Piper*
and *Rajna Dragičević*

Editors

PREDRAG PIPER, full member of the Academy
Dr VLADAN JOVANOVIĆ

BELGRADE
2017

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ

НАУЧНИ СКУПОВИ

Књига CLXVII

ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Књига 28

СЛОВЕНСКА ТЕРМИНОЛОГИЈА ДАНАС

Примљено на V скупу Одељења језика и књижевности
од 30. маја 2017. године, на основу реферата
академика *Предрага Пипера* и проф. др *Рајне Драгићевић*

Уредници

академик ПРЕДРАГ ПИПЕР

др ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ

БЕОГРАД

2017

Издају
Српска академија наука и уметности
и
Институт за српски језик САНУ

Уређивачки одбор

Предраг Пипер, редовни члан САНУ, Слободан Реметић, редовни члан АНУРС,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Срето Танасић, проф. др Софија
Милорадовић, проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Исидора Бјелаковић,
проф. др Викторија Людвигівна Иващенко, проф. др Сергей Викторович
Гринеv-Гринеvич, др Сергей Дмитриевич Шелов, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska,
к. ф. н. Вячеслав Константинович Щербин, др Марина Спасојевић и
др Владан Јовановић

Рецензенти појединачних радова

проф. др Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Гордана Јовановић,
проф. др Мато Пижурица, проф. др Људмила Поповић, проф. др Срето Танасић,
dr Peter Weiss, prof. dr Ewa Wolnicz-Pawłowska, проф. др Рајна Драгићевић,
проф. др Душко Витас, проф. др Сергей Викторович Гринеv-Гринеvич,
проф. др Софија Милорадовић, проф. др Александар Милановић, др Марта
Бјелетић, др Снежана Петровић, др Викторија Людвигівна Иващенко,
доц. др Исидора Бјелаковић, к.ф.н. Вячеслав Константинович Щербин,
др Владан Јовановић

Лектор и коректор радова на српском језику
Марија Селаковић

Коректура резимеа на енглеском језику
Clare McGinn Zubac

Превод и коректура резимеа на руском језику
Свејлана Гољак, Эльвира Анатольевна Сорокина

Коректура радова на руском језику
Эльвира Анатольевна Сорокина

Припрема за штампу
Милан Тасић

Тираж 400 примерака

Штампа
Службени гласник, Београд

САДРЖАЈ

Уводно слово 9

I. ПОГЛЕД НА РАЗВОЈ ТЕРМИНОЛОШКИХ И ТЕРМИНОГРАФСКИХ ИСТРАЖИВАЊА У СЛОВЕНСКИМ ЈЕЗИЦИМА. ПРАВЦИ У ТЕРМИНОЛОГИЈИ

Викторія Людвігівна Іващенко: Слов'янське термінознавство:
проблематика й перспективи розвитку 15

Эльвира Анатольевна Сорокина: Формирование теории
языка для специальных целей (ЯСЦ) 29

Сергей Викторович Гринев-Гриневич: Антропологистика
как современное развитие терминоведения 41

Кацярына Пятроўна Любецкая: Спецыяльная лексіка
беларускай мовы як аб'ект даследавання беларускіх
лінгвістаў у канцы ХХ – пачатку ХХІ стст. 51

Marta Małachowicz: Prace dyplomowe z dziedziny terminologii
i terminografii powstałe w instytucie komunikacji
specjalistycznej i interkulturowej uniwersytetu
warszawskiego w latach 2010–2015 61

II. ТЕРМИНОЛОГИЈА И РЕЧНИЦИ

Сергей Дмитриевич Шелов: Универсальный терминологический
словарь: новый тип терминологических словарей 71

Юрий Николаевич Марчук: Проблемы многоязычной
терминографии 85

Марија С. Ђинђић: Обрада лингвистичких и
граматичких термина у двојезичном описном
речнику (на примеру Новог турско-српског речника /
Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük) 91

Данко Шипка: Двојезична терминологија исламских термина	101
Рада Стијовић, Олга Сабо, Ранка Станковић: Речник САНУ као база термилошких речника (на примеру Речника кулинарства)	109
Володимир Володимирович Дубичинський: Терминографичні праці харківських лексикографів	125
Вячеслав Константинович Щербин: Отраслевая лексикография Беларуси	135

III. ГРАМАТИЧКА И ЛИНГВИСТИЧКА ТЕРМИНОЛОГИЈА

Јованка Радић: О логичким основама српских лингвистичких термина на <i>-ица</i> и <i>-ина</i>	149
Милош М. Ковачевић: О термину субјекат у србистици	173
Вељко Ж. Брборић: Српска правописна терминологија данас – у науци и настави	187
Драго Тешановић: Централни и периферни суфикси у српској дериватологији	197
Сања Ж. Ђуровић: Основни појмови морфематике српског језика	213
Марина Љ. Спасојевић: Појмовно-термилошки апарат при проучавању глаголског вида и сродних појава у србистици у светлу аспектолошких приступа	229
Наташа С. Вуловић: Употреба основних фразеолошких термина у српској (и словенској) лингвистици	243
Владан З. Јовановић: Српска терминологија у <i>Речнику словенске лингвистичке терминологије</i> из угла савременог стања српске лингвистике	253
Milan Harvalík: Slovánská onomastická terminologie v mezinárodním kontextu	267
Iveta Valentová: Slovenská onomastická terminológia	277

IV. СТАНДАРДИЗАЦИЈА ТЕРМИНА У ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ. ТЕРМИНИ И КЊИЖЕВНОЈЕЗИЧКА НОРМА

Виктор Д. Савић: Српски називи документа у средњем веку – према самим документима (1189–1346)	291
Исидора Г. Бјелаковић: Синонимија у терминологији код Срба у 18. и 19. веку (математичка географија и астрономија)	305
Александар М. Милановић: Развој српске термилошке мисли у 19. веку: допринос Лазе Костића	317

Марина С. Јањић: Школска терминологија у дијахронијској перспективи	331
Ewa Wolnicz-Pawłowska: Problemy terminologiczne w działalności UNGEGN	343
Tanja Fajfar: Jezikovnokulturna ustreznost kot terminološko načelo	351
Mojca Žagar Karer: Terminološko svetovanje: izkušnje in perspektive	361
Lana Hudeček: Anglizmi u hrvatskome nazivlju	371
Milica Mihaljević: Terminologija kao deskriptivna ili preskriptivna znanost – stanje u Hrvatskoj	383

V. ТЕРМИН И ЛЕКСИЧКИ СИСТЕМ

Милорад П. Дешић: Специјална лексика и полисемија	407
Рајна М. Драгићевић: Детерминологизација као процес општег лексичког фонда	417
Mariusz Górnicz: Czy naukowcy z krajów słowiańskich lubią terminy metafory?	425

VI. ФУНКЦИОНАЛНА РАСЛОЈЕНОСТ ТЕРМИНОЛОШКОГ ИЗРАЗА – НАУЧНА, ПРОФЕСИОНАЛНА (СТРУЧНА) ТЕРМИНОЛОГИЈА И СПЕЦИЈАЛНА ЛЕКСИКА ДУХОВНЕ И МАТЕРИЈАЛНЕ КУЛТУРЕ НАРОДНИХ ГОВОРА

Ружица С. Левушкина: Лексеме из општег лексичког фонда као термини у сфери православне духовности	439
Альбіна Анатоліївна Ковтун: Способи непрямой номінації релігійних понять в українській мові	451
Ђорђе Р. Оташевић: Рад на српској слободнотидарској терминологији	461
Гордана Р. Штасни: Термини у домену нанотехнологије	469
Оксана Чмелікова-Газдошова: Субстантивовані прикметники в українській і чеській юридичній термінології	481
Бојана С. Милосављевић: Филозофска лексика у речнику и у говору	493
Милан С. Ајдановић: Грецизми у српском географском терминосистему	509
Валентина Федоровна Новодранова: Когнитивное моделирование терминосистемы предметной области знания	521
Ольга Михайловна Рылкина: Способы терминообразования русских нозологических терминов (на материале русскоязычной терминологии детской кардиологии)	529

Тамара Валентиновна Рожкова: Статус и типологизация глагола в медицинской терминологии	537
Елена Викторовна Рыжкина: О некоторых динамических процессах в современной русской терминологии	549
Маргарита Николаевна Лазарева: О соотношении интернационального и национального в научных названиях растений (на материале русского языка)	557
Оксана Вікторівна Нарушевич-Васильсва: Семантико-тематична та категорійно-поняттєва організація української термінології харчової промисловості	567
Драгана И. Радовановић: Од Вукове трпезе из његовог Рјечника до Матичиног једнотомника	577
Неђо Г. Јошић: Народни називи воћака код Срба и критеријуми њиховог раслојавања	587
Мирјана С. Петровић-Савић: Из географске терминологије Јадра	599
Ивана В. Лазић-Коњик: Лексика традиционалне културе према тематским пољима	613
Софија Ј. Мићић-Кандијаш: Лексиколошки и лексикографски аспекти превођења енглеских медицинских израза на српски	625

VII. ЕЛЕКТРОНСКЕ ТЕРМИНОЛОШКЕ БАЗЕ ПОДАТАКА И ЊИХОВА ПРИМЕНА У ТЕРМИНОЛОГИЈИ, ТЕРМИНОГРАФИЈИ И ЛЕКСИКОГРАФИЈИ. ТЕРМИНОЛОШКИ САЈТОВИ И ПОРТАЛИ

Александр Васильевич Зубов: Способы автоматического извлечения терминов из текста	639
Paweł Kowalski, Zofia Rudnik-Karwatowa: Wykorzystanie terminologii w systemie informacyjno-wyszukiwawczym językoznawstwa sławistycznego iSybisław	643
Maja Bratanić, Ana Ostroški Anić, Siniša Runjaić: Od baze do portala – razvoj nacionalne terminološke infrastrukture	657
Jana Levická: Počiatky slovenskej terminologickej databázy a jej súčasnosť a budúcnosť	667
Максим Олегович Вакуленко: Віртуальна українсько-російсько-англійська термінографічна лабораторія з фізики: сучасні лінгвістичні технології у фаховій мові	679

УВОДНО СЛОВО

Зборник пред нама настао је из реферата изложених на Међународном научном симпозијуму *Словенска терминологија данас*, који се одржао 11–13. маја 2016. године у Београду, у организацији Српске академије наука и уметности (Одељења језика и књижевности), Института за српски језик САНУ, Академије наука и умјетности Републике Српске (Одјељења књижевности и умјетности) и Матице српске. У Организационом одбору скупа били су: Предраг Пипер, редовни члан САНУ, Слободан Реметић, редовни члан АНУРС, проф. др Срето Танасић, проф. др Софија Милорадовић, проф. др Мато Пижурица, проф. др Рајна Драгићевић, доц. др Исидора Бјелаковић, др Викторија Људвиговна Ивашченко, к. ф. н. Вјачеслав Константинович Шчербин и др Владан Јовановић. Секретари Организационог одбора били су др Марина Спасојевић и др Мирјана Петровић-Савић, а научни секретари: Весна Ђорђевић и Бојана Томић. Будући да је један од основних циљева с којим је основано Друштво српске словесности био рад на стварању српске научне терминологије, одржавање Симпозијума у оквиру програма обележавања 175 година од оснивања Друштва, данас Српске академије наука и уметности, била је прилика изнова се подсетити овог важног догађаја.

На Међународном научном симпозијуму *Словенска терминологија данас* изложено је 63 реферата, а учесници су били из 11 земаља: Србије, Републике Српске (Босна и Херцеговина), Хрватске, Словеније, Пољске, Чешке, Словачке, Русије, Белорусије, Украјине и Сједињених Америчких Држава.

Првог дана, пре него што је Симпозијум званично био отворен, одржан је састанак чланова Терминолошке комисије при Међународном комитету слависта, по унапред припремљеном програму Комисије. На састанку Комисије, поред осталог, разговарано је о динамици рада на изради колективне монографије *Словенска терминологија крајем 20. и почетком 21. века* и изради библиографије радова из терминолошке лингвистичке проблематике за поменути период. Поред чланова Комисије, на Симпозијуму су учествовали домаћи и страни филолози из више лингвистичких дисциплина, будући да терминологија представља важан сегмент номенклатуре сваке појединачне науке, дисциплине, па тако и лингвистике у целини.

Скуп је отворен поздравном речју потпредседника Српске академије наука и уметности академика Љубомира Максимовића, а потом су поздравне речи упутили и представници других установа у својству организатора и покровитеља скупа: проф. др Слободан Реметић, редовни члан Академије наука и умјетности Републике Српске, др Миодраг Матицки, потпредседник Матице српске, проф. др Срето Танасић, директор Института за српски језик САНУ, и проф. др Љиљана Бајић у име Савеза славистичких друштава Србије и Међународног комитета слависта. На пленарној седници, којој су председавали академик Предраг Пипер, др Викторија Људвиговна Ивашченко и проф. др Срето Танасић, изложено је седам реферата, у којима су представљена истраживања у области терминологије из седам словенских лингвистичких средина: Украјине, Русије, Словеније, Белорусије, Пољске, Хрватске и Србије.

Другог дана скупа организоване су две паралелне секције, уобличене у два преподневна и два послеподневна блока. Након сваког блока предвиђена је и реализована петнаестоминутна дискусија. У оквиру прве секције изложено је деветнаест реферата, у којима су обрађивани проблеми из лингвистичке терминологије у словенским језицима, затим представљене анализе термина из разних области знања и стваралаштва из угла етимологије, историјског развоја и савременог стања, анализирана практична питања упоредне и вишејезичне терминологије и терминографије. У оквиру друге секције, изложено је деветнаест реферата, у којима су обрађене теме везане за место термина у лексичком систему словенских језика, упоредно изучавање терминолошких система, израду терминолошких електронских база и портала, као и израду терминолошких речника.

Током трећег дана скупа паралелне секције подразумевале су преподневни и један послеподневни блок (само у првој секцији), након којих је, такође, организована петнаестоминутна дискусија. У оквиру прве секције изложено је дванаест, а током друге секције седам реферата. У рефератима су обрађиване теме које се односе на функционалну раслојеност терминолошког израза, затим питање терминологије у језицима специјалне намене, проблем интернационализације и национализације у терминологији словенских језика итд. С обзиром на славистичку природу скупа, теме реферата, као што је било очекивано, у првом реду биле су посвећене дескриптивним, нормативним и компаративним аспектима словенске терминологије данас и у њеној историји.

Радови представљени у овом зборнику одражавају главне токове у којима се у словенском свету данас развија терминологија схваћена у два основним значењима – као 1) уређен систем специјалних лексичких јединица у служби одређене науке, струке, духовности, уметности и сл. и као 2) аутономна лингвистичка дисциплина која се бави изучавањем термина као

јединица термилошког система. Садржај зборника чине радови који су груписани у оквиру следећих целина: *I. Поглед на развој термилошких и термилографских израживања у словенским језицима. Правци у терминологији, II. Терминологија и речници, III. Грамаћичка и лингвистичка терминологија, IV. Стандардизација терминологије у прошлости и садашњости. Термини и књижевнојезичка норма, V. Термин и лексички систем, VI. Функционална слојеност термилошког израза – научна, стручна (професионална) терминологија и специјална лексика духовне и материјалне културе народних говора, и, као последње поглавље, VII. Електронске термилошке базе података и њихова примена у терминологији, термилографији и лексикографији. Термилошки сајтови и портали.*

Овај симпозијум била је zgodна прилика да се сагледа српска термилологија у ширем словенском лингвистичком контексту, да се погледа оно што је досад урађено и оно што још треба урадити. С друге стране, учешће великог броја домаћих лингвиста на скупу и објављивање њихових радова у овом зборнику омогућује да се српска лингвистика у пољу терминологије на ваљан начин представи широј словенској публици.

Уредници

ЛЕКСИКОЛОШКИ И ЛЕКСИКОГРАФСКИ АСПЕКТИ ПРЕВОЂЕЊА ЕНГЛЕСКИХ МЕДИЦИНСКИХ ИЗРАЗА НА СРПСКИ*

Софија Ј. Мићић Кандијаш**

Савремени научно-технолошки развој медицинске области условио је настанак многобројних термина, како лексема тако и сложених израза, у енглеском језику медицинске науке и струке. Српски језик тешко прати тај развој, јер је језик у коме не постоји могућност, с једне стране, адекватног превођења најсавременијих енглеских медицинских термина, као ни изградње сложених синтагми, с друге стране. Због тога се често прибегава или задржавању посрбљених страних термина или њиховом описном превођењу. Циљ рада је да се укаже на проблем превођења енглеских медицинских израза и сложених фраза на српски. Дати су примери употребе англицизама који су најчешће буквални и неадекватни преводни еквиваленти у српском језику. Резултати анализе примера преузети су из говора и писања лекара као и студената медицинске групације, али и лаика. Закључује се да је веома важно обучити говорнике српског језика како да правилно разумеју и преводе енглеске медицинске термине на српски.

Кључне речи: превођење, сложене фразе, енглески медицински језик, српски медицински језик

Увод

Енглески језик је данас, несумњиво, први језик светске комуникације чему је допринео огроман научни, културни, економски и политички (војни) утицај Сједињених Америчких Држава и Велике Британије, у првом реду. Како је енглески постао *lingua franca*, више се не може сматрати страним, већ одомаћеним језиком, тако да, бити образованом, данас се сматра особа која, поред матерњег језика, влада и енглеским језиком. Колики је утицај енглеског језика огледа се у појави англуманије, што значи неконтролисано уношење разних језичких елемената и појава из енглеског у светске али и „мале језике“, што доводи до њихове хибридизације (Прћић 2005: 182–185). Данас постоје, на пример, френглиш = ‘French + English’, серблиш = ‘Serbian

* Истраживање је спроведено у оквиру пројекта Опис и стандардизација савременог српског језика, бр. 178021, Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије под руководством проф. др С. Танасића, Институт за српски језик САНУ.

** Медицински факултет Универзитета у Београду; sofija.micic@mfbg.ac.rs

+ English’, чинглиш = ‘Chinese+English’ итд. Посебно су „мали“ језици пре-засићени англицизмима. Међутим, на овај начин се негује и развија вишејезичност. Матерњи језик је најближи и најважнији, у том смислу је и највећи, али, кад је реч о српском, иако је „мали“ језик по броју говорника, уочљиво је његово смањивање (Пипер 2003: 15–19).

Англицизми у језицима науке и струке

Када је реч о језицима науке и струке, појава незадрживог уплива англицизама је још израженија. Проблеми у вези с употребом страних речи решавају се у склопу изучавања процеса интернационализације као опште тенденције језичких приближавања, што је нарочита потреба језика науке и струке, чија се достигнућа не задржавају на границама држава нити лингвистичких заједница (Ристић 2006: 169). Англицизам је реч преузета из енглеског језика као језика-даваоца и уклопљена у систем језика-примаоца, у овом случају српског језика. Тако постоје очигледни англицизми (нпр. ‘скенер’), скривени (нпр. ‘ноћна мора’) и сирови (нпр. ‘консултант’). Дакле, ради се о преузимању, превођењу и преобликовању англицизама. Њихова примена може бити оправдана или неоправдана (Прћић 2005: 120–123). Тако се међу неоправдане англицизме могу сврстати придеви ‘респираторни’ уместо ‘дисајни’, ‘нерв’ уместо ‘живац’, ‘панкреас’ уместо ‘гуштерача’, ‘психа’ уместо ‘душа’. Међу именицама истичемо примере ‘епилепсија’ уместо ‘падавица’, ‘дијареја’ уместо ‘пролив’, ‘едем’ уместо ‘оток’. Иако су неоправдани, ови називи одомаћени су у српском језику медицине. Оправдани англицизми одnose се углавном на хируршке технике као што су ‘скенер’, ‘бајпас’, ‘стент’, ‘ангиопластика’, ‘генетски инжењеринг’. Наведене називе није могуће адекватно превести на српски језик, мада, нпр. ‘пејсмејкер’ би могао да се преведе и као ‘водич срчаног ритма’ (Мићић 2011: 300). Васић *и др.* дају још два еквивалента: „срчани стимулатор” и „кардиостимулатор” (Васић *и др.* 2001: 182).

Утицај развоја медицинске науке и струке на медицински језик

Ако анализирамо медицинску област, сведоци смо убрзаног и огромног напретка медицинске науке, технологије и праксе. Биомедицина, молекуларна биологија и генетика су у жижи научних истраживања и сазнајемо да је живот, у ствари, игра протеина. Медицинске технологије се непрекидно усавршавају, па тако нанотехнологија означава стварање сићушних машина величине неколико молекула. У пракси, јављају се генетске болести (рак), нове паразитарне и вирусне болести (птичји грип, сида итд.), а изложени смо и разним штетним зрачењима (ултравиолетно, нејонизовано, радиоактивно)

као и загађењу животне средине. Непрестани развој треба лингвистички испитати, што не иде увек брзо. Одавно је запажено да наука лети, а да речи каскају за њом (Jammal 1988: 535). Тако, медицински језик више описује него што дефинише природне феномене (Rothwell *и др.* 1994: 695). У језицима медицинске науке преовлађује грчко-латинска основа. Основни слој савремене српске медицинске терминологије чине речи с латинском и грчком етимологијом (лат. алергија < *allergia*, анемија < *annemia*, ампутација < *amputation*, артериосклероза < *arteriosclerosis*, девитализирати, према *de vitalis*, импрегнација, према *inpraegnans*; грч. агонија < *agonia*, герижатрија < *gérōn*). Добрим делом оне су саграђене у новије време (друга половина 19. и 20. века) из елемената који су припадали тим језицима. Речи су преузете најчешће преко великих западноевропских језика, у прво време обично из немачког (абортирати < *abortieren* < *aboriri*, аглутинација < *Agglutination* < *agglutinare*, акутан < *akut* < *acutus*). Највише страних речи долази из енглеског језика, и то углавном заједно са новим појмовима, новим научним достигнућима и открићима. Енглеске речи, које су махом стизале преко других језика, сада улазе у непосредном контакту, чиме се прескаче процес стварања и кодификације домаће терминологије. Ипак, српска језичка средина није затворена према речима страног порекла. Не настоји се по сваку цену наћи домаћа реч, нарочито ако за неку страну нема добре, одговарајуће домаће или ако страна покрива оно што би се у српском језику морало препричавати (нпр. грч. *лајароскопија*) (СТИЈОВИЋ 2012: 128). Како постоји све већа потреба за стварањем нове, домаће, терминологије, у том смислу, енглески медицински језик може се назвати међународним језиком, зато што му је основа грчко-латинска терминологија (МИЋИЋ-МАРКОВИЋ 2011: 838). Ипак, он све више замењује грчки и латински, стандардизован је и стално се допуњава. Као водећи светски језик науке постао је узор за друге језике како да изграђују своју терминологију (МИЋИЋ 2009: 9–11).

Медицинско превођење: термилошки проблеми

Велики, често неконтролисан прилив енглеских речи створио је и неке термилошке проблеме. Један од проблема представља преузимање термина из енглеског језика који у српском језику имају другачије значење. Пример за то је реч *контрoла*. Она у српском језику значи „надзор, надгледање, провера“ (нпр., *контрoла здравља, контрoла шећера у крви*). У нашем здравству се под утицајем енглеске речи *control* у новије време говори о *контрoли тпрoвања, контрoли* и превенцији *болесити, контрoли наркоманије*, па су у складу са тим и одговарајуће медицинске установе назване центрима за контролу болести, наркоманије итд. То би значило да се болести, наркоманија и сл. надгледају, надзиру, а не лече или сузбијају (СТИЈОВИЋ 2012: 128).

Из горе наведеног, види се да је медицинско превођење специфично јер се односи на пренос значења на концептуалном нивоу и његово представљање на лексичком нивоу. Овде се постављају два кључна питања: ко је прималац медицинског превода, а ко преводилац? Ако је прималац лекар, стил је формалан, објективан, концизан, а нагласак је на семантичким информацијама и употребљавају се једнозначне лексеме – медицински термини, нпр. ‘хистеректомија’. Ако је пак прималац лаик, стил је мање формалан, описан, употребљавају се свакодневне једноставне речи и фразе, а медицински термини се дефинишу и описују тј. ‘уклањање материце’. Медицински преводилац може бити лекар или лингвиста с медицинским знањем. Приликом превођења треба бити посебно обазрив. Буквалан превод неког термина не мора одговарати појму који се жели именовати у српском језику. Пример за то је термин *јавно здравље* (који се код нас почео употребљавати последњих година више вољом политичара него медицинских и језичких стручњака), а који је буквални превод енглеског *public health*. Он је ушао и у законска, правна акта и у називе бројних медицинско-здравствених установа заменивши традиционални термин *народно здравље*, који у потпуности одражава суштину онога што се под овим појмом подразумева. Осим непотребног напуштања традиционалног назива, постоје бројни други разлози да се не прихвати термин *јавно здравље*. Лингвисти (Ристић и Лазић-Коњик и др.) упозоравају, између осталог, на његову непрецизност, јер је придев *јавни* у српском језику многозначан (нескривен, познат, који служи свима, који се догађа пред свима, званичан, службен), а терминологија захтева прецизност и не допушта недоумице (СТИЈОВИЋ 2012: 127–128). О овом проблему огласили су се угледни лингвисти и лекари у Политикиној рубрици „Међу нама”. Зоран Радовановић, наш угледни епидемиолог и уредник Епидемиолошког речника, написао је рад под насловом „Народно здравље, јавно здравство или јавно здравље“ (*СрпАрхЦелЛек*, 2011, 3–4). Илустрације ради наводимо још неколико примера: чланак Е. Фекете о медицинским фразама (не)превођеним у духу нашег језика (нпр. *informed consent* није *информисани њрисџанак* већ *њрисџанак обавешџеног болесника*) (*СрпАрхЦелЛек*, 2007, 7–8); затим; чланак Ј. Мићића и С. Мићић о термилошким разматрањима да треба употребљавати израз *инџегратџивна медицина* а не *алџтернатџивна медицина* (*СрпАрхЦелЛек*, 2009, 1–2); прилог В. Анђелић-Николенџић о лажним паровима у стручним регистрима на примерима речи *ambulance* (није *амбуланџа* већ *кола хџџне џомоћџи*) или *drug* (није примарно *дрога* већ *лек*) (*СрпАрхЦелЛек*, 2010, 11–12).

Медицинску терминологију одликује концептуална униформност, али постоје вишеструки стандарди означавања концепата специфичним терминима. Да би се решили проблеми значења, потребан је комбиновани приступ. Тако енглески медицински језик показује склоност ка употреби синонима,

епонима/апелатива, акронима и скраћеница (нпр. ‘myopia’, ‘shortsightedness’ / ‘миопија’, ‘кратковидост’; ‘parkinsonism’ / ‘паркинсонизам’; ‘laser’ / ‘лазер’; ‘AIDS’ / ‘ејдс’, ‘сида’). Постоји тенденција у енглеском да се користе обичне речи с медицинским значењем (полу-стручни термини) (нпр. ‘failure’ за ‘insufficiency’), јер се ради од разрађенијој, садржајнијој и прецизнијој народној терминологији. За разлику од енглеског, у српском преовлађују грчко-латински, дакле, стручни термини (нпр. ‘дијареја’ за ‘diarrhoea’, ‘the runs’).

Колокације у медицинском језику

Посебну семантичку одлику чине сложене фразе, тј. именичке сложене, колокације у енглеском језику. Колокације представљају истовремено појављивање лексичких јединица са не више од четири међусобно употребљене речи. Лексичке јединице су у синтагматским односима тако да једна лексичка јединица одређује значење друге с којом колоцира (Firth 1968: 168). Лексичке јединице могу да колоцирају само у тексту и стога су међусобно искључиве (Sinclair 1998: 15). У енглеском језику преовлађује све већа номинализација тако да је тешко прво схватити веома сложене фразе а камоли превести их. Један од основних предуслова за тачан превод јесте и добро познавање научно-стручне материје. У српском језику не постоје творбени механизми усложњавања фраза тако да долази до двосмислености и нејасноћа, па се прибегава описном превођењу. На пример, израз ‘health impact assessment’ (НИА) значи ‘процена утицаја на здравље’, а ‘healthy public policy’ је ‘државна здравствена политика’ (Мићић 2013: 29). Даље, прави се кованица на основу енглеског назива ‘поленска грозница’, а у ствари је то ‘алергија на полен’ према ‘hay fever’. Међутим, неки српски називи за болести за које нема еквивалената на енглеском, или уопште у модерној биомедицини, могу се задржати, али с померањем значења (‘жуч’ за ‘болест жучне кесице’; каже се, нпр. „Она пати од жучи”, а мисли се „Она има болест жучне кесице”) (Мишић 2008: 311).

Неки термини се морфолошки и синтаксички не уклапају у систем српског језика па их је потребно или преобликовати или превести. Енглеску реч *sra*, која се среће у синтагмама *сја ценџар*, *сја лечилиште*, *сја туризам* боље је заменити речју *бања*, која такође није српског порекла, али се уклопила у језички систем и из ње су се развиле и друге речи: придев *бањски*, који мора да стоји уз именицу у наведеним синтагмама (бањско лечилиште, бањски туризам) или глагол *бањати се*, што се не може направити од именице *sra*, која се ни морфолошки не уклапа у српски језик (нема одговарајуће множине и деклинационог обрасца). Синтагме *ризико фактор* и *инфлуенца вирус* такође нису у складу са системом српског језика, који овде захтева посесивни генитив: *фактор ризика* и *вирус инфлуенце*. За неке термине постоји добра реч или синтагма у српском језику: *фејслифтинг* (face-lifting) је затезање лица,

антиџејинг (anti aging) третман је против старења или третман за одложено старење, опасност од *акцидентиа* (*accident*), на коју упозоравају лекари, јесте опасност од удеса, повреде (СТИЈОВИЋ 2012: 142).

Придевско-именичке, глаголско-именичке
и глаголско-придевско-именичке колокације

У склопу придевско-именичких колокација, придеви се јављају као обележја и као лексема. Придев као обележје јавиће се у колокацији када показује да именица уз коју колоцира означава природу болести, нпр. ‘професионално обољење’. Међутим, придев ‘професионални’ може се јавити и као лексема уз именицу која означава конкретну болест, нпр. ‘професионална астма’. Уз именице које саме по себи носе негативно значење, ређе се срећу придеви (‘рак’, ‘колера’ и сл.). Придевско-именичке колокације су од великог значаја за одређивање природе и степена тежине болести. Код глаголско-именичких колокација, интересантни су најчешћи глаголи ‘имати’ и ‘добити’ који имају највећу колокацијску моћ. Први колоцира уз ‘урођене’ болести, а други уз ‘стечене’ болести. И глаголи тачно одређују именицу односно њено значење и то тако што сам глагол означава обележје именице. Занимљиви су и глаголи ‘оболети’, ‘разболети се’, ‘патити (од)’. Они су ограничене колокативне моћи, јер колоцирају с именицом ‘болест’, али не и с именицом ‘поремећај’ (нпр. ‘оболети од рака’, ‘разболети се од тифуса’, ‘патити од астме’, али не и ‘оболети од крварења’, ‘разболети се од загноја’, ‘патити од киле’). Најзад, глаголско-придевско-именичке колокације представљају најсложеније спојеве речи, па је потребно строго водити рачуна због, углавном, ограничене колокативне моћи. Тако, нпр. постоји колокација ‘нанети дубоку повреду’ а не ‘имати дубоку повреду’ или ‘упасти у нервни шок’ а не ‘оболети од нервног шока’. Овде је поново уочљиво колико семантичка обележја термина за болести утичу на избор и глагола и придева који претходе да тој именици (Мићић 2004: 443–444). Овде је реч о суперординираним лексемама – хиперонимима и хипонимима, насталим по угледу на термине синонимија и антонимија. Хипоними подразумевају релацију инклузије и представљају једну од фундаменталних лексичких односа у језику. За организацију лексичких система хипонимија је значајнија од синонимије (Lyons 1977: 291; Драгићевић 2007). У терминолошком фонду хипонимијски однос је по правилу вишередни при чему се успостављају наизменични хиперонимијски и хипонимијски односи (Штасни 2002: 225–255).

Лекарски жаргон

Већ смо истакли да грчко-латинска основа преовлађује у медицинском језику. Неспорно је да постоји посебан, лекарски жаргон и да се лекари и

здравствени радници сасвим добро разумеју када употребљавају стручне изразе. Ипак, да ли је оправдано да лекар лекара или медицинска сестра лекара или обрнуто пита: „Зашто се ради „секција“?“, а да мисле на царски рез (енгл. *caesarean section*, од латинске речи *section* = рез)? Или у једном специјалистичком раду, спомиње се синдром „компартмента“ (*compartment syndrome*) при чему се ради о делу тела у људском организму? Ако осећате нагон на повраћање, хоће ли вам бити боље ако чујете да, у ствари, имате ‘gag’ рефлекс? „Откле су ми ‘тонзиле’, каже лекар лекару, а да притом не помишља да постоји реч крајници (енг. *tonsils*). Ако лекар колеги каже да пацијент има „визинг“ (енгл. *wheezing*), веома ће се уплашити, а ради се о свирању у плућима. Дакле, ништа страшно али застрашујуће за пацијента. Ево примера из учионице: студенти медицине су нас уверавали да анамнеза није исто што и историја болести. Нису помогла објашњења да на енглеском језику не постоји нити се употребљава термин ‘anamnesis’ који је грчког порекла, већ је то ‘history of illness’. На предавању из хемије у медицини, енгл. термин ‘soluble’, „преводи“ се као „солубилан“. Зашто употребити ову реч кад постоји „растворљив“? Даље, јони се „дисосују“ (енгл. ‘dissociate’) уместо разлажу, ‘reactants’ су „реактанти“, уместо реагенси. И, сад дођосмо и до фамозних „агената“ уместо агенаса (енгл. ‘agent’= агенс). Зашто су ‘units’ „јунити“ а не јединице или одсеци (у зависности од контекста)? Нека нова језичка правила за нове академске нараштаје! Стиче се утисак да постоји немарност, лењост или лежерност наших лекара да се удубе у оно шта заиста изговарају или пишу једни другима. Зашто би се мучили да преводе енглеске изразе кад је ученије и модерније рећи ‘пејсмејкер’ од ‘водича срчаног ритма’? Прећутно се подразумева да сви знају енглески језик.

Комуникација лекар – пацијент/лаик

Како се лекари обраћају пацијентима – лаицима? Да ли се труде да их правилно разумеју? Стиче се утисак да не. Зашто је „пулмонарни“, а није „пулмонални“? Вероватно зато што је ‘pulmonary’ на енглеском језику, а лаик зна само за ‘плућни’. Овде, наравно, не треба заборавити да се неке од ових речи грчко-латинског порекла посредством енглеског језика погрешно преносе у српски језик. Наиме, ако лекар напише или изговори ‘перитонеум’, а из њега изведе придев „перитонеални“ (енгл. ‘peritoneal’), с правом ћемо се запитати да ли је заборавио, или, што је горе, није научио придевске наставке у српском језику -ски, -чки и -шки, дакле ‘перитонеумски’. Овим примерима можемо додати и „вирални“ од енгл. ‘viral’, али како се ради о лат. ‘virus’, у складу с правилима српског језика, придев треба да гласи ‘вирусни’. Када лекар саопшти болеснику да му је „дијагностификован“ рак и да је „развио“ „оболење“, видимо да је реч о о три појма из енглеског језика:

‘diagnose’ (пореком из грчког језика), ‘illness’ и ‘develop’. Дијагностиковати (како је правилно у српском језику) све се ређе пише и изговара, „оболење“ је у ствари ‘оболење’, а заборавили смо да се ‘оболева’ односно ‘добија’, а никако „развија“ болест. Ради се о буквалном преводу термина ‘develop’ што се даље преноси и на изразе као што су „развијати“ програм/пројекат/стратегију. Да ли се у медицинској области „развија“ лек/вакцина/начин лечења или се прави? Својевремено је ауторка ових редова електронским путем добила два изазовна преводилачка задатка из Агенције за лекове и Градског завода за трансфузију крви. Први се односио на енглеске термине ‘efficient’/‘efficacious’/‘effective’. Да ли су ово синоними и који је адекватан при превођењу уз одредницу ‘drug’? Решење је да то нису баш синоними и да је најприкладније употребити синтагму ‘effective drug’. Други се односио на сложјену фразу ‘blood cell management’. Како је превести на српски с обзиром на то да лексема ‘management’ има више различитих значења (управљање, успевање, заштита и сл.). Ауторка ових редова је предложила термин „хемотерапија“, јер у духу српског језика дослован превод нема никакво прихватљиво значење – „управљање крвним ћелијама“. Можда би се могло написати „баратање крвним ћелијама“, али тешко да је и то прихватљиво у српском језику.

Медицинска терминологија у популарном језику и медијима

Најзад, како се употребљавају медицински термини у популарном језику. Пре извесног времена, у штампаним медијима, појавио се подужи текст о „штитној“ жлезди/„тироиди“. Аутору текста очигледно није познато да ова жлезда с унутрашњим лучењем не „штити“ већ је у облику штита – дакле, „штитаста жлезда“. Стручни израз није „тироида“ (енгл. thyroid) већ „тиреоидеа“, јер ова жлезда лучи тиреоидне (не „тироидне“) хормоне. Да ли је потребно образовати лаике да није правилно рећи или написати „лабараторија“, „лапараскопија“, већ „лабораторија“, „лапароскопија“? Мислимо да свакако треба, јер ускоро ћемо ићи у „лаб“ (енгл. laboratory, скраћено ‘lab’) по резултате. Да ли ће обичан, поготово мање образован, свет одмах разумети шта значи да треба да буде „донор“ (енгл. ‘donor’) и да „донира“ (енгл. ‘donate’) своје органе. Заиста, као да смо заборавили на српске речи „давалац“ и „дати“. Даље, у врелим летњим данима, чујемо и читамо да морамо да водимо рачуна о „хидрацији“ (енгл. ‘hydration’), т.ј. од довољном уносу течности у организам. Само што је реч о „хидратацији“. У једном броју Политике у питањима које постављају лаици пише да је стафилокок ауреус „патогена бактерија која секретује разне токсине“, а требало би да стоји „лучи разне отрове“. Нешто бољи пример је „назални конгестиви“ а у загради ‘капи, спрејеви за „отпушавање“ носа’ у *PharmaMedica*. У хиљадитом броју Политикиног до-

датка *Магазин* пише да „еластичност указује на ниво ‘дехидрације’ организма? Правилан израз је ‘дехидратација’! Даље, у медицинским часописима и чланцима, нпр. у тексту из области гинекологије и репродуктивне медицине говори се о „асистованој репродукцији“, а очекивали бисмо термин „потпомогнута репродукција“. Затим, пише се о „фертилизацијској (енгл. ‘fertilizing’) могућности сперматозоида“, уместо о њиховој „оплодној моћи“. Термин „скрининг“ означава „тестирање“ или „праћење“ па је без обзира на популарност ове позајмљенице реч о неоправданом англицизму (Мићић-Синадиновић 2013: 98–99).

У последње време упозорава се на манир појединих лекара да користе превише стручне термине у контакту са пацијентима или приликом здравственог просвећивања становништва путем медија. Широком кругу слушалаца или читалаца – лаика разумљивије су речи: материца (*uterus*), кила (*hernia*), крајници (*tonsillae*), затвор (*opstipatio*), згрушавање (*coagulatio*), оток (*edem*) итд. Нормативне препоруке потребне су и када је реч о неким домаћим традиционалним терминима. Тако се, на пример, језички коректан термин *кошићана срж* непотребно замењује термином *костина срж*, која није сасвим у складу са језичким системом српског језика. Затим, потребно је разграничити појмове, нпр. *крварићи* (губити, испуштати крв: човек крвари, рана крвари) и *крвавићи* (чинити да нешто постане крваво, прљати, натапати крвљу: човек крвави кошуљу). Рад на нормирању медицинске терминологије захтеван је задатак. Значајан је допринос појединаца у оквиру научних установа и универзитета – вредно је поменути медицинске речнике Александра Костића, Миодрага Одавића и Софије Мићић, али нарасли проблеми у области медицинске нормативистике захтевају да се томе приступи организовано и систематски. На томе морају да раде лингвисти (пре свега англисти и србисти) и лекари заједно. Иницијатива за то дата је на научном скупу организованом на Медицинском факултету у Нишу 2012. године с циљем да се започне са систематским радом на нормирању медицинске терминологије. При Српском лекарском друштву основан је Интерсекцијски одбор за медицински језик, који би у сарадњи са Одбором за стандардизацију српског језика при САНУ требало да приступи овом сложенем задатку (СТИЈОВИЋ – ЛЕКИЋ 2014: 269).

Закључци

Медицинска терминологија и фразеологија морају бити у складу с основним одликама језика, посебно у случајевима када нема јаких разлога да се оштете основне одлике лингвистичког система терминологијом (Фекете 2007: 505). Изузетно је важно стандардизовати и нормирати „мале“ језике, јер се не би онда дешавало да српски лекари употребе неколико термина за један концепт (нпр. ‘преваленца’, ‘преваленција’, ‘превалентност’ за ‘prevalence’

или ‘менструалан’, ‘менструацијски’, ‘менструациони’ за ‘menstruous’/’menstrual’). Треба употребити ‘преваленција’ као исправан избор (Клајн–Шипка 2006: 973), односно ‘менструациони’ (Мићић 2011: 621). Посебно истичемо да када се непотребни англицизовани термини и фразе које не звуче српски, помешани преводни еквиваленти употребе, постају одомаћени и скоро их је немогуће исправити. Како је српска медицинска наука и технологија мање развијена, треба је обогатити оправданим англицизмима који доносе нова значења, тј. избећи сегрегацију и применити интеграцију. Иако, према Жамалу, углавном лекари одлучују о избору термина пре него лексикографи, сматрамо да је између лекара и лингвисте с медицинским знањем овај потоњи бољи медицински преводилац, јер он се саветује с медицинским стручњацима по питању медицинских проблема у одређеној медицинској области. Наша медицинска лексикографија је оскудна и скромна, и заиста је неопходно активно радити на њој, јер је императив савременог начина живота (Мићић 2008: 311). Дакле, потребна је посебна лингвистичко-медицинска анализа и познавање изворног и циљног језика заједно с контрастивном компетенцијом преводиоца (Хлебец 2009: 183). И најзад, огромне електронске медицинске базе података, средства за претраживање и софтверски програми за медицинско превођење који припадају најсавременијем помоћном алату помажу преводиоцима широм света (Мићић 2011: 540–541). Дакле, с обзиром на то да су речници у тренутку објављивања већ застарели, треба искористити светску компјутерску мрежу за израду најсавременијих медицинских речника. И да закључимо: многим лекарима, и кад пишу на српском, а посебно на енглеском језику, потребна је темељна лектура у чему им једину праву помоћ могу пружити одговарајуће образовани, обучени и искусни лингвисти који се баве језиком медицине. Само интердисциплинарним радом може се превазићи извесна произвољност у употреби медицинских термина, нарочито оних погрешно преузетих из енглеског језика којих је, нажалост, све више.

ЛИТЕРАТУРА

- Драгићевић 2007: Р. Драгићевић, *Лексикологија српског језика*, Београд: Завод за уџбенике.
- Мићић 2008: С. Мићић, Заступљеност српских термина у нашим медицинским лексикографским издањима, Српско славистичко друштво, *Славистика*, XII, 309–316.
- Мићић 2009: С. Мићић, *Студије о језику медицине у енглеском и српском*, Београд: Београдска књига.
- Пипер 2003: П. Пипер, *Српски између великих и малих језика*, Београд: Београдска књига.
- Прћић 2005: Т. Прћић, *Енглески у српском*, Нови Сад: Змај.
- Ристић 2006: С. Ристић, *Раслојеност лексике српског језика и лексичка норма*, монографије 3. Београд: Институт за српски језик САНУ.

- Ристић – Лазић-Коњик 2012: С. Ристић, И. Лазић-Коњик, Лингвистички аспекти назива *јавно* односно *народно здравље*. *Наш језик* XLIII/3–4.
- СТИЈОВИЋ 2009: Р. Стијовић, *Српски језик. Норма и њракса*, Београд: Чигоја штампа, 1–202.
- СТИЈОВИЋ 2012: Р. Стијовић, *Језички савезник*. Београд: Чигоја штампа, 1–260.
- СТИЈОВИЋ–ЛЕКИЋ 2014: Р. Стијовић, Ј. Лекић, О неким термилошким проблемима у језику медицине, *Годишњак за српски језик*, књ. 14, 265–270.
- Фекете 2007: Е. Фекете, Медицинске фразе (не)превођене у духу нашег језика, С. Мићић (ур. рубрике Језик медицине), *Српски архив за целокујно лекарство*, св. 7–8, Београд: Српско лекарско друштво, 504–505.
- Хлебце 2009: Б. Хлебце, *Ојшша начела ѡревођења*, Београд: Београдска књига.
- Штасни 2002: Г. Штасни, Хиперонимијски и хипонимијски односи у медицинској Терминологији са лексиколошког и лексикографског становишта, *Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*, Београд – Нови Сад: Српска академија наука и уметности, Матица српска, Институт за српски језик САНУ, 251–260.
- Firth 1968: J. R. Firth, *A Synopsis of Linguistic Theory*, Selected Papers of J. R. Firth 1952–1959, edited by F.R. Palmer.
- Jammal 1988: A. Jammal, Les vocabulaires des spécialités médicales: pourquoi et comment les fabrique-t-on? (The vocabularies of medical specialties: why and how are they created?) *Meta*, 33(4), 535–541.
- Lyons 1977: J. Lyons, *Semantics I and II*, London: Cambridge University Press.
- Мићић 2004: С. Мићић, *Nazivi bolesti i poremećaja u engleskom i srpskom*, Београд: Београдска књига.
- Мићић 2011: С. Мићић, Problems in Translating Modern English Medical Terms into Serbian, N. Tomović, J. Vujić (Eds) in *ELLSIR Proceedings, Volume I*, Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 531–542.
- Мићић–Marković 2011: С. Мићић, V. Marković, Grčko-latinska medicinska terminologija kao osnova u savremenom engleskom i srpskom, A. Ignjačević i dr. (ur.), *Jezik struke: Izazovi i perspektive*, zbornik radova, Београд: Друштво за стране језике и књижевности Србије, Београд: Друштво за стране језике и књижевности Србије, 837–844.
- Мићић 2013: С. Мићић, Uticaj engleskog jezika medicine na „male” jezike medicine, J. Vučo, V. Polovina (ur.), *Savremeni tokovi u lingvističkim istraživanjima*, књига 2, Edicija Filološka istraživanja danas, том III, Београд: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, 353–362.
- Мићић–Sinadinović 2013: С. Мићић, D. Sinadinović, Anglicizmi u jeziku medicinske nauke i struke, N. Silaški, T. Đurović (ur.), *Aktuelne teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji*, тематски зборник радова, Београд: Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta u Beogradu, 93–104.
- Rothwell et al. 1994: D. J. Rothwell et al. Developing a Standard Data Structure for Medical Language – The SNOMED Proposal. In *Seventeenth Annual Symposium on Computer Applications in Medical Care*. New York: McGraw-Hill.
- Sinclair 1998: J. Sinclair: J. Sinclair, The Lexical Item, E. Wiegand (ed.), *Contrastive Lexical Semantics*, Vol. 171, 1–124, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

ИЗВОРИ

- Клајн-Шипка 2006: И. Клајн, М. Шипка, *Велики речник сѝраних речи и израза*, Нови Сад: Прометеј.
- Костић 1956: А. Костић, *Медицински речник*, Београд–Загреб: Медицинска књига.
- Мићић 2011: С. Мићић, *Медицински речник (срѝско-енглески и енглеско-срѝски)*, 2. допуњено издање, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Мићић 2012: С. Мићић, Не јавно, већ народно здравље, Политика (Међу нама), 24. 4. 2012.
- Мићић – Жижих Борјановић 2012: С. Мићић, С. Жижих Борјановић, Ствари су одавно јасне, Политика (Међу нама), 2. 5. 2012.
- Мићић Кандијаш 2015: С. Мићић Кандијаш, Агенси нису агенти, Политика (Сачувајмо српски језик), 10. 9. 2105.
- Одавић 2002: М. Одавић, *Енциклопедијски лаѝинско-срѝски медицински речник*, Београд: Просвета.
- СрѝАрхЦелЛек*, *Срѝски архив за целокујно лекарсѝво* 2007, 7–8, 2009, 1–2, 2010, 11–12, 2011, 3–4, Београд: часопис Српског лекарког друштва.
- СТИЈОВИЋ 2012: Р. Стијовић, Контрола или лечење болести, Београд, Политика (Слово о језику), 10. XI 2012.
- Ступарушић 2016: С. Ступарушић, Како бити и остати здрав (Породични лекар), Магазин, 1000. Издање Политике.
- D. Graovac, *Zašto nos curi? PharmaMedica*. godina VII, br. 53.
- Миѝић 2013: С. Миѝић, *English for Medical Purposes*, LIBRI MEDICI, Београд: Медицински факултет Универзитета у Београду.
- Vasić i dr. 2001: V. Vasić, T. Prčić, G. Neugebauer, *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*, Zmajevi rečnici, Novi Sad: Zmaj.

Sofija Mićić-Kandijaš

THE LEXICOLOGICAL AND LEXICOGRAPHIC ASPECTS
OF TRANSLATING ENGLISH MEDICAL TERMS INTO SERBIAN

Summary

Numerous lexemes and complex phrases in English for Medical Purposes (EMP) have been influenced by the development of medicine. In the Serbian language, lexemes, particularly complex phrases, are descriptively translated. The purpose of this paper is to point out the problem of translating English medical lexemes and complex phrases into Serbian. Examples of anglicisms, most frequently literal, inadequate translation equivalents are offered. The samples for analysis were taken from the speech and writing of physicians, medical students, as well as lay persons. It is important to train Serbian speakers how to properly understand and translate lexemes and complex phrases.

Keywords: EMP, medical lexemes, medical complex phrases, translation